

L'ANOMALIA TÈRMICA DEL MES D'ABRIL

Tenim bona memòria climatològica? M'ho pregunté cada vegada que el temps o algun fenomen atmosfèric concret susciten acalorats debats entre la gent, siguen ciutadans de peu o científics entesos en la matèria. Després d'un hivern càlid, la primavera d'enguany va arrancar amb els freds que no van arribar al gener i febrer, amb pluges abundants en les comunitats que aguaiten al Mediterrani i neus en els Pirineus per a delit tardà dels aficionats a l'esquí. Tèrmicament abril va venir com si fóra febrer, amb una primera quinzena en què va ploure un de cada dos dies en àmplies zones del litoral mediterrani. Això és molt, de fet en alguns punts no havia plogut tant en aquelles dates des de feia almenys cinquanta anys.

Però aquests rècords són de precipitacions, no de temperatures, perquè la freda primera part de la primavera té molts precedents, i no antics, sinó més aviat recents. Potser no us n'heu adonat, però a l'abril passen coses *rars* des de fa unes quantes dècades. I pose *rars* en lletra cursiva amb tota la intenció, ja que el que tracte de subratllar és que aquest mes primaveral, al qual els nostres avantpassats van obsequiar amb el conegut refrany «a l'abril, cada gota val per mil», representa un manifest contrapunt en les evidents tendències a l'escalfament que s'han observat des de mitjan segle XX.

La qüestió no afecta els més joves, però no cal ser un avi per a traure suc a aquesta pregunta: recordeu quan canviàveu de mànega llarga a mànega curta després de l'hivern fa uns trenta anys? Jo sí: a València entre final de març i principi d'abril en la majoria dels casos. Ara responeu de nou: i en l'actualitat? Encara que a vegades això succeeix alguns dies de la segona quinzena de febrer, a la primavera pròpiament dita és habitual que passem de la mànega llarga a la mànega curta més tard del que ho fèiem en els anys setanta. Els episodis càlids hivernals del clima actual, que afecten sobretot febrer, no són obstacle perquè molts anys la primavera es retarde unes quantes setmanes. És probable que el canvi real d'estació estiga en l'actualitat menys pròxim a l'equinocci de març del que estava en la primera meitat del segle XX. O pot ser que, en realitat, les diferències entre l'hivern i la primavera estiguen més matisades que en altres temps.

Si teniu dubtes, feu un ullada a la taula de temperatures que apareix al costat d'aquestes ratlles. S'hi han seleccionat vint observatoris de la xarxa meteorològica espanyola, triats de manera que, aproximadament, cobresquen la major part de la varietat climàtica peninsular, des del fresc i humit paisatge banyat pel Cantàbric al de les terres càlides del sud. En cada cas es compara

OBSERVATORI	PERÍODE	
	1931-60	1971-2000
La Corunya.....	12,4.....	12,5
Santiago de Compostel-la.....	11,5.....	10,6
Santander.....	12,3.....	12,0
Gijón.....	12,3.....	11,8
Bilbao/Aeroport.....	12,1*.....	12,9
Pamplona.....	11,1.....	10,2
Burgos.....	9,2.....	7,8
Lleó.....	9,9**.....	8,6
Lleida.....	13,5.....	13,2
Montserrat.....	4,4***.....	3,4
Tortosa.....	15,4.....	15,2
Toledo.....	13,4.....	12,9
Conca.....	10,0.....	9,8
Madrid.....	12,7.....	12,3
València.....	14,8**.....	15,5
Castelló.....	14,9.....	14,6
Badajoz.....	15,3.....	14,5
Huelva.....	16,6.....	16,0
Màlaga.....	16,7.....	15,6
Còrdova.....	16,4.....	15,4

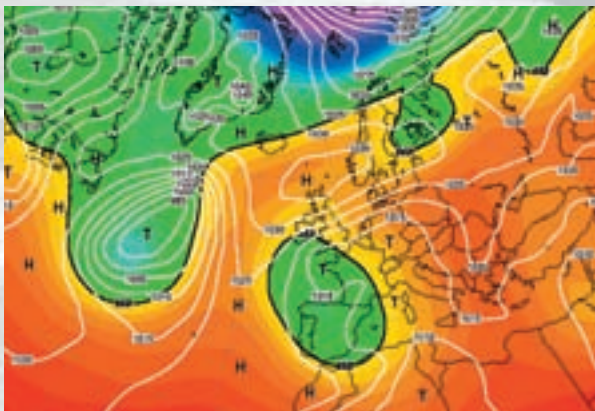
* Dades del període 1947-60
 ** Dades del període 1938-60
 *** Dades del període 1941-60.
 (Temperatures d'observatoris de l'Institut Nacional de Meteorologia).

Taula 1. Temperatura mitjana al mes d'abril (°C).

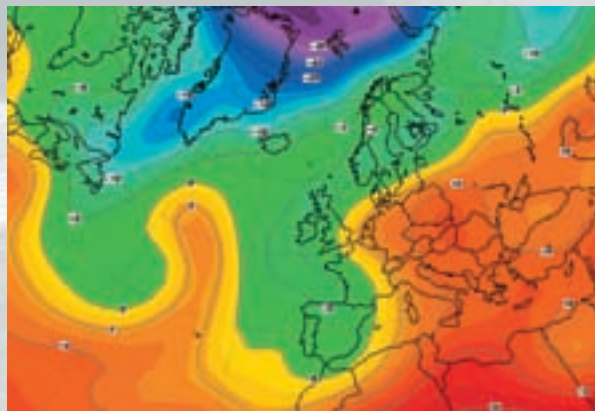
«ELS EPISODIS CÀLIDS HIVERNALS DEL CLIMA ACTUAL NO SÓN OBSTACLE PERQUÈ MOLTS ANYS LA PRIMAVERA ES RETARDE UNES QUANTES SETMANES»

Les pluges i les baixes temperatures que s'havien trobat a faltar a l'hivern arribaren la primera quinzena d'abril coincidint amb les vacances de Setmana Santa i Pasqua.

© Wetterzentrale

© Wetterzentrale

Situació atmosfèrica del 8 d'abril de 1986, que va ser més fred del normal a Espanya. A l'esquerra, situació a uns 5.500 metres d'altitud, i a la dreta, temperatures a uns 1.500 metres d'altitud. El sector en verd mostra l'entrada d'aire polar que va afectar Espanya en ple mes d'abril.

la temperatura mitjana d'abril a mitjan segle XX amb la de final del mateix segle, i el resultat, encara que alguns climatòlegs ja el coneixien, és sorprenent: en la immensa majoria dels observatoris d'Espanya, abril és en l'actualitat una mica més fred que fa mig segle. En realitat, el que sembla és que els inicis de la primavera, incloent-hi la part que correspon a març, no han patit el mateix efecte d'escalfament que afecta les altres estacions de l'any, i això queda reflectit en la corba tèrmica d'abril, que és l'únic mes en què en comparar els mateixos períodes les temperatures han baixat en compte de pujar. Lògicament hi ha excepcions, però la major part dels observatoris mostren descensos en compte de pujades, i en alguns casos, encara que de manera menys clara, també es produeixen baixades al març.

Siguen quines siguin les causes, la pujada tèrmica és genèrica a escala planetària, i això també es reflecteix en les dades dels observatoris espanyols. Les condicions tèrmiques són en conjunt més càlides en tot Espanya, la qual cosa es tradueix en el fet que els observatoris mostren en el present temperatures mitjanes més altes que les que tenien en els anys cinquanta i seixanta del segle XX. L'excepció és abril, si bé açò també ocorre en alguns casos en el mes de març, i en determinats observatoris hi ha també descensos específics en altres mesos. Però de manera generalitzada ocorre només a l'abril.

Les dades són evidents si comparem dos dels períodes climàtics de referència: 1931-60 i 1971-2000. El primer és representatiu del clima que teníem a mitjan segle XX, just abans de l'escalfament global. En el segon, els mateixos observatoris analitzats en la comparativa d'abril mostren una clara pujada tèrmica en el conjunt de l'any, però quasi tots coincideixen també a mostrar un descens en les temperatures mitjanes d'abril. I això concorda amb el desplaçament que sembla estar produint-se en el canvi d'hivern a primavera a l'hemisferi nord.

En molts casos estem parlant únicament de diferències de dècimes de grau entre la temperatura mitjana actual d'abril i la del període 1931-60, però és un dada significativa si la comparem amb el que succeeix la resta de l'any. Un exemple: a l'observatori de muntanya del Montseny (Barcelona), el descens de la mitjana d'abril ha estat d'1,0 °C, però al gener, en canvi, la temperatura mitjana ha pujat 0,7 °C. Encara que no tant com a l'abril, en aquest observatori les temperatures mitjanes de març i juny també han descendit un poc, però en els altres mesos de l'any les mitjanes pugen en tot els casos i són més altes en el període 1971-2000.

Un estudi detingut d'aquest període climàtic, revela algunes coses interessants. D'acord amb les mitjanes del període 1931-60, a mitjan segle XX les diferències tèrmiques entre abril i gener, el mes més fred de l'any en la major part d'Espanya, eren més acusades que en l'actualitat. A Conca la diferència entre les temperatures mitjanes d'ambdós mesos era abans de 7,0 °C (3,0 al gener i 10,0 °C a l'abril), mentre que ara només és de 5,5 °C (4,3 de gener enfront dels 9,8 °C d'abril).

En l'històric observatori madrileny del Retiro les diferències tèrmiques entre gener i abril també s'han reduït: 7,7 °C en el període 1931-60 i 6,2 °C en el 1971-2000. I és que a Madrid, a pesar de l'intens efecte illa de calor que exerceix la gran mola urbana, la temperatura mitjana d'abril també ha baixat, concretament de 12,7 a 12,3 °C.

Més dades que testifiquen certa tendència d'abril a la fredor: durant el període 1971-2000, les temperatures van ser prou més fredes del normal en nombrosos casos, com els de 1973, 1974, 1976, 1981, 1986 i 1989. En aquests tres últims anys, bona part dels observatoris del Mediterrani, com Tortosa, van tenir temperatures mitjanes més baixes a l'abril que al març.

VICENTE AUPÍ
Levante -EMV

© Miguel Lorenzo